

СЛОВО ЗАСНОВНИКА

Наталія Хвостова
Керівник редакції «У кожен двір»,
Директор Благодійного фонду
«Разом з Кернел»

Дорогі читачі!

Минув ще один місяць нашої спільної роботи. На дворі жовтень — не лише золота пора, коли світ навколо вбирається в яскраві барви, а й час приготувань дбайливих подарунків до зими. Тому в сьогоднішньому номері газети ми пропонуємо ознайомитися з проектами, які за фінансової підтримки агропідприємств компанії Кернел та БФ «Разом з Кернел» реалізували громади сіл Чернігівщини, Сумщини та Полтавщини у переддень холодів.

Розпочнемо зі справ, спрямованих на підтримку освітньої сфери і всього, що стосується створення належних умов для навчання та виховання дітей — учнів сільських шкіл. Зокрема, підприємство «Дружба-Нова» (Кернел) та БФ «Разом з Кернел» виділили кошти на заміну твердопаливного котла у школі с. Брагинці та віконної конструкції у навчальному закладі с. Лесяки (Варвинський р-н, Чернігівська обл.), а також на придбання ноутбука та дидактичних матеріалів для першокласників школи с. Черняхівка (Ніжинський р-н, Чернігівська обл.).

Крім того, завдяки вагомій фінансовій підтримці від Кернел у розмірі півмільйона гривень створено комфортні та затишні умови для першокласників школи с. Вільшана (Недригайлівський р-н, Сумська обл.). Враженнями від співпраці з Компанією поділилися очільники закладів та батьки.

Важливими для громад стали проекти зі встановлення знаків на в'їзді в с. Брагинці (Варвинський р-н, Чернігівська обл.), закупівлі газонокосарки для благоустрою с. Глинськ (Роменський р-н, Сумська обл.), виготовлення та монтажу меморіального комплексу у с. Суличівка (Ріпкинський р-н, Чернігівська обл.), а також відновлення водопостачання у с. Мартинівка (Тростянецький р-н, Сумська обл.) та с. Богдани (Варвинський р-н, Чернігівська обл.). На їхню реалізацію Кернел теж направляє фінансування.

Продовжили аграрії підтримувати культуру та духовність. Йдеться про оновлення книжкового фонду у бібліотеках сіл Валки та Ряшки (Прилуцький р-н, Чернігівська обл.), фінансову підтримку Свято-Михайлівського храму в с. Валки (Прилуцький р-н, Чернігівська обл.) та церкви Різдва Пресвятої Богородиці в с. Горбове (Куликівський р-н, Чернігівська обл.).

Не залишилися поза увагою й питання ремонту доріг. Нагадаємо, що у минулому випуску ми повідомляли про те, що за фінансової участі підприємства «Дружба-Нова» (Кернел) та БФ «Разом з Кернел» покращено дорожнє покриття у селах Велика Кошелівка (Ніжинський р-н, Чернігівська обл.) Дуболівка, Пашківка (Ніжинський р-н, Чернігівська обл.), Орлівка, Дроздівка (Куликівський р-н, Чернігівська обл.) та Вільшана (Недригайлівський р-н, Сумська обл.). На вищевказані проекти аграрії витратили понад 600 тис. грн. Наразі ремонт на суму 200 тис. грн пройшли у селах Високе (Борзнянський р-н, Чернігівська обл.) та Куринька (Чорнухинський р-н, Полтавська обл.).

Традиційно у випуску Ви знайдете корисні поради, новини, вакансії Компанії, а також історії тих, хто будує свою кар'єру в Кернел. Дякуємо, що залишаєтеся з нами!

Успіхів нам, процвітання та нових звершень на шляху створення заможного українського села!

Свої зауваження та пропозиції надсилайте на адресу:

01001, м. Київ, а/с 50,

та на e-mail:

u-kozen-dvir@ukr.net

з приміткою

«У кожен двір».

Тел.: (044) 461-88-65

Телефон гарячої лінії

0-800-501-483

ІНІЦІАТИВИ

До Вашої уваги — **ЧЕРГОВА ПОРЦІЯ ДОБРИХ СПРАВ КЕРНЕЛ**, що були реалізовані в осінній період у селах Чернігівщини та Сумщини. Бюджет витрат Компанії на проекти з поліпшення благоустрою та інфраструктури підопічних населених пунктів склав понад 190 тис. грн.

НОТКА ДУХОВНОСТІ

Для багатьох селян церква — недосяжна розкіш, бо здебільшого такі споруди у сільській місцевості або відсутні, або потребують значних сум на відновлення. Через таку ситуацію **КОМПАНІЯ КЕРНЕЛ ТА БФ «РАЗОМ З КЕРНЕЛ»** систематично направляють кошти на ремонти та реставрацію сільських храмів.

ПРОФЕСІОНАЛИ

ГОЛОВНОЮ ЦІННІСТЮ ДЛЯ КОМПАНІЇ КЕРНЕЛ **Є КОМАНДА**. Кожен кернелівець — це висококласний фахівець, який любить свою роботу, знає, як виконувати її результативно. Ми продовжуємо знайомити Вас з історіями успіху тих, хто будує успішне майбутнє своїх родин та всієї України.

У кожен ДВІР

Д Ж Е Р Е Л О Я К І С Н О Ї І Н Ф О Р М А Ц І Ї

Газета виходить за підтримки компанії Кернел

№ 31 (53)

26 ЖОВТНЯ 2018 р.

◆ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

КОРИСНІ ПОДАРУНКИ ДЛЯ СІЛЬСЬКИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Підтримка освітніх осередків, які працюють на території підопічних населених пунктів, завжди була в пріоритеті для агропідприємств компанії Кернел. Щороку Компанія спільно з БФ «Разом з Кернел» направляють мільйони гривень для того, щоб у сільських школах були гідні умови навчання. Найбільш затребувані пункти підтримки сільської освіти — фінансування поточних і капітальних ремонтів приміщень, а також поновлення їхньої матеріально-технічної бази. Сьогодні до Вашої уваги — чергова порція добрих справ, які кернелівці втілюють з думкою про дітей.

Першокласники школи с. Черняхівка (Ніжинський р-н, Чернігівська обл.)

ПРАВДА В ЦИФРАХ

- За даними Держстату, споживчі ціни в Україні (після зниження на 0,7% у липні і стабільності в серпні) у вересні підвищилися на 1,9%, а з початку року їхнє зростання склало 5,6%.
- За даними відомства, у річному вимірі (вересень 2018 р. до вересня 2017 р.) інфляція трохи сповільнилася — до 8,9% порівняно з 9% за підсумками серпня.
- Базова інфляція у вересні 2018-го також склала 1,9% після 0,1% у серпні, а за підсумками дев'яти місяців ц. р. вона сягнула 5,5%. У річному вимірі базова інфляція залишилася на рівні 8,7%.

◆ ЕКОНОМІЧНИЙ КАЛЕЙДОСКОП

КОЛИВАННЯ ЦІН НА ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ

НА СКІЛЬКИ ПОДОРОЖЧАЛИ ХАРЧІ В УКРАЇНІ У 2018 РОЦІ (СІЧЕНЬ-СЕРПЕНЬ)

ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ ТВАРИНИЦТВА (від господарств усіх категорій)

± у % до відповідного періоду 2017 р.

14,07 — Середні споживчі ціни на продовольчі товари (грн.)

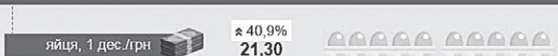
РЕАЛІЗАЦІЯ НА ЗАБІЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН У ЖИВІЙ МАСІ, млн т

ВИРОБНИЦТВО МОЛОКА, млн т

КІЛЬКІСТЬ ОДЕРЖАНИХ ЯЄЦЬ ВІД СВІЙСЬКОЇ ПТИЦІ, млрд шт

ЗБІР УРОЖАЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР (від господарств усіх категорій)

ПШЕНИЦЯ, млн ц

ЯЧМІНЬ, млн ц

ЖИТО ОЗИМЕ, млн ц

ПРОСО, млн ц

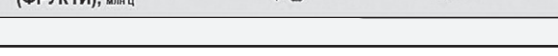
КАРТОПЛЯ, млн ц

ОВОЧІ ВІДКРИТОГО ҐРУНТУ, млн ц

ОВОЧІ ЗАКРИТОГО ҐРУНТУ, млн ц

ПЛОДОВІ КУЛЬТУРИ (ФРУКТИ), млн ц

Мінімальні зарплати та пенсії в Україні повільно, але зростають. Проте одночасно з цим значно впевненіше зростають ціни на оплату житлово-комунальних послуг (з початком опалювального сезону це особливо відчуватиметься) і на продукти. Купуючи продукти щодня, не завжди можна побачити різницю в ціні, але якщо проаналізувати зміну у вартості з початку року, то цифри не порадує. Тож розберемося, як змінилася ціна базових продуктів харчування цього року.

У 2018-му подорожчали практично всі базові продукти. Дешевшими стали тільки яблука, ціна в середньому впала на 25,2% — до 14,07 грн/кг. На 5,3% дешевшою стала цибуля, тепер її середня ціна становить 8,42 грн/кг. З овочів найвідчутніше подорожчала морква — на 60,6%, буряк — на 23,7%. Середня ціна кілограма картоплі становить зараз близько 7,6 грн, це на 1,6% більше, ніж торік.

Зросли ціни на м'ясо та молочні продукти. «Стратегічний продукт України» — сало — тепер на 30,5% дорожче, близько 67,8 грн/кг. Яловичина подорожчала до 125 грн/кг, свинина — до 114,6 грн/кг, куряче філе — до 95 грн/кг. Найдешевше купувати курячі тушки, їхня ціна зросла лише на 3,2% — до 55,7 грн/кг.

Кілограм кисломолочного сиру сьогодні можна купити в середньому за 88,8 грн, це на 10,8% дорожче. Ціна за 1 літр пастеризованого молока (жирність 2,6%) зросла майже до 22 грн, а ціна за двохсотграмову пачку масла — до 36,1 грн. Більш ніж на 40% цього року подорожчали яйця, десяток тепер коштує близько 21,3 грн.

Збільшилась ціна на всі види хліба, тепер найдорожчий — пшеничний із борошна вищого сорту — коштує 16,6 грн/кг. Ціна на макаронні вироби піднялась на 10%, на пшеничне борошно — більш ніж на 12%, на манні крупини — на 8,3%, а на ячмінні — на 24,1%. Найбільше подорожчало пшона, кілограм тепер коштує 19,8 грн, на 106,5% більше, ніж минулого року.

За інформацією аналітичного порталу «Слово і діло»

ДЕТАЛЬНІШЕ — ДИВ. ІНФОГРАФІКУ.

◆ НА ЧАСІ

ЗМІНИ У ЖОВТНІ. Чого чекати українцям від другого місяця осені

На українців очікує низка змін. Так, у жовтні стартує осінній призов, очікується прибуття у регіони «пакунків малюка», зміняться ціни на залізничні квитки, запроваджуються нові правила для водіїв.

ОСІННІЙ ПРИЗОВ

З 1 жовтня в Україні стартував осінній призов. Цього року він триватиме довше, ніж зазвичай. Президент збільшив термін з двох до трьох місяців — жовтень — грудень. Під час осіннього призову на строкову службу призвуть 17 960 осіб. У Генштабі пояснили це рішення намаганням підвищити якість добору призовників. При цьому у ЗСУ заявили, що є підстави, за яких особа звільняється від призову, — їх понад 20.

ЦІНИ НА ГАЗ

Вартість газу для українців не змінюватимуть щонайменше до 18 жовтня. Саме до цього часу уряд продовжив зобов'язання для «Нафтогазу» продавати газ теплокомуненерго для потреб населення. Тим часом тривають переговори з МВФ щодо підвищення ціни на газ — називають цифру орієнтовно у 25%. Однак у «Нафтогазі» зауважують, що зростання може бути й не таким. Ціни на блакитне паливо для промисловості «Нафтогаз» підвищив на понад 9% — до 14 тис. 586 грн за 1 тис. куб. м (з ПДВ).

СУБСИДІЇ

З травня цього року діє нова програма житлових субсидій. Якщо раніше субсидію перепризначали на новий період раз на рік у травні та окремо розраховували її розмір

на літній і зимовий період, то тепер це відбуватиметься двічі на рік — у травні й жовтні. У стандартних випадках для оформлення субсидії українцям треба подавати лише заяву та декларацію про доходи. Якщо допомога вже призначена на новий рік (2018-2019), у жовтні її розмір на опалювальний сезон розрахують автоматично, без повторного звернення.

ПАКУНКИ МАЛЮКА

До початку жовтня «пакунки малюка» повинні були розвезти по всіх регіонах України. Сама ж програма, якою запроваджено надання одноразової натуральної допомоги «паунок малюка» сім'ям, у яких народилася дитина, стартувала 1 вересня.

До жовтня МОН запланувало доставити у школи підручники для першокласників. Усі букварі, підручники з математики та курсу «Я досліджую світ» для 1-го класу вже надруковані на 100%, вказали у відомстві.

ПРАВИЛА ДЛЯ ВОДІЇВ

З 1 жовтня водії повинні вмикати фари за межами населених пунктів. Необхідно вмикати денні ходові вогні або ближнє світло фар. Як нагадали в управлінні безпеки дорожнього руху, ця вимога діє з 1 жовтня по 1 травня. За ігнорування вказаної норми передбачено штраф.

◆ НОВИНИ РЕГІОНУ

НА ЧЕРНІГІВЩИНІ НАМОЛОТИЛИ ПОНАД 2 МЛН Т ЗЕРНА

Загалом в області зернові та зернобобові культури зібрані з понад 405 тис. га (57% від запланованого) — на 65 тис. га більше, ніж на відповідну дату торік.

Намолочено майже 2,08 млн т зерна (+ 596 т проти минулого року). Рівень урожайності перевищує 51 ц/га (+ 7,7 ц/га).

В усіх районах триває збирання кукурудзи на зерно. З понад 109 тис. га (27%) отримано близько 990 тис. т. Середня врожайність цієї культури — приблизно 91 ц/га, що на 14 ц/га більше, ніж торік.

Соняшник зібрано з майже 160 тис. га, або 79% (+ 24 тис. га). Намолочено понад 436 тис. т при середній урожайності 27,5 ц/га (+ 2,1 ц/га). Зазначену культуру повністю зібрали в Талалаївському районі, завершують — у Ріпкинському, Носівському, Бахмацькому, Бобровицькому, Ічнянському, Козелецькому та Менському.

Обмолочено близько 59 тис. га, або 56% сої, якої отримано понад 150 тис. т. Середня врожайність цієї культури вища за минулорічну на 5,6 ц/га та складає до 26 ц/га. Сою вже зібрали сільгосппідприємства Сновщини та

Козелещини, наближаються до завершення роботи в агрогосподарствах Новгород-Сіверського, Куликівського, Срібнянського, Носівського та Сосницького районів.

У Бахмацькому, Варвинському та Прилуцькому районах почали копати цукровий буряк. З 1,5 тис. га (27%) зібрано понад 62 тис. т при середній врожайності 433 ц/га (+ 75 ц/га).

Окрім збиральної кампанії, сільгоспвиробники Чернігівщини також проводять посівні роботи. Наразі в області майже 150 тис. га засіяно колосовими культурами (або 69% від запланованого). Зокрема, пшеницею засіяно близько 135 тис. га (71%), житою — 14 тис. га (56%), озимим ячменем — 110 га (21%). Посів озимого ріпаку виконано на 116% — зазначеною культурою засіяно 29 тис. га.

За інформацією Департаменту агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів Чернігівської облдержадміністрації станом на 19.10.2018

НА ПОЛТАВЩИНІ ЗРОСЛИ ЦІНИ НА ЦУКОР, М'ЯСО, МОЛОКО, ЯЙЦЯ І ХЛІБ

У жовтні-листопаді на Полтавщині зросли ціни на цукор, м'ясо та молокопродукти. Майже наполовину подорожчали яйця, на 10 відсотків — хліб та хлібобулочні вироби. Овочі та олія, навпаки, подешевшали.

Загальний рівень цін на продукти у Полтавській області нижчий, ніж у середньому по Україні, розповіли в Департаменті економічного розвитку Полтавської облдержадміністрації. Наприклад, середня вартість житнього хліба по країні — 10 грн 52 коп. На Полтавщи-

ні — 8 грн 61 коп. Вершкове масло у Полтавській області коштує в середньому 112 грн/кг, загалом по Україні — 120 грн/кг.

Щороку в цей час саме на означені продукти відбувається закономірне коливання цін. Переконані, що вже на весну матимемо зовсім інші показники. Так званий борщовий набір подешевшав у нас майже вдвічі, і все це пов'язано з насиченістю ринку місцевих сільгоспвиробників, досить широким асортиментом та високою пропозицією на них — розповіли представники Департаменту.

◆ ІНІЦІАТИВИ

ДОБРІ СПРАВИ ДЛЯ СЕЛА

Ми неодноразово розповідали на шпальтах газети про проекти, які громади сіл Чернігівщини, Сумщини та Полтавщини реалізують спільно з агропідприємствами компанії Кернел та БФ «Разом з Кернел». Здебільшого ці проекти спрямовані на підтримку бюджетних установ сіл, а також на покращення загального рівня життя тамтешніх громад. Сьогодні пропонуємо вам чергову порцію добрих справ Кернел, що були реалізовані в осінній період у селах регіону. Йдеться про встановлення знаків на в'їзді в с. Брагинці (Варвинський р-н, Чернігівська обл.), придбання газонокосарки для благоустрою с. Глинськ (Роменський р-н, Сумська обл.), виготовлення та монтаж меморіального комплексу у с. Суличівка (Ріпкинський р-н, Чернігівська обл.), а також відновлення водопостачання у с. Мартинівка (Тростянецький р-н, Сумська обл.) та Богдани (Варвинський р-н, Чернігівська обл.). Бюджет витрат Компанії на вищеперераховані справи склав понад 190 тис. грн.

ПОДРОБИЦІ — У КОМЕНТАРЯХ

«Охайні знаки з назвами на в'їздах у села — це їхня візитна картка. Донині знак, який вітав жителів та гостей на в'їзді в с. Брагинці, був у незадовільному стані. Він не відповідав величній історії населеного пункту, якому майже 350 років. Тому громада прийняла рішення оновити цей об'єкт. Роботи з макетування та виготовлення табличок виконувала організація-підрядник із Чернігова, а фінансове забезпечення надали аграрії підприємства «Дружба-Нова» (Кернел) та БФ «Разом з Кернел». Ми дуже вдячні Компанії за надану допомогу, як і за чимало інших справ, реалізованих завдяки соціальним коштом від Кернел».

З повагою, Андрій Влахно,
голова Брагинцівської сільради (Варвинський р-н, Чернігівська обл.)

На в'їзді у Брагинці (Варвинський р-н, Чернігівська обл.) з'явилися вітальні знаки. Кошти на проект направили підприємство «Дружба-Нова» (Кернел) та БФ «Разом з Кернел»

У с. Суличівка (Ріпкинський р-н, Чернігівська обл.) встановлено Меморіальний комплекс пам'яті загиблих у Другій світовій війні. Кошти на проект спрямувала компанія Кернел та БФ «Разом з Кернел»

«Завдяки об'єднанню зусиль сільської влади, громади, компанії Кернел та БФ «Разом з Кернел» нам вдалося втілити в життя важливий проект — виготовити та встановити у центрі с. Суличівка Меморіальний комплекс пам'яті загиблих у Другій світовій війні односельців. Справа в тому, що пам'ятна стела, встановлена у нас у парку при старому клубі, перебувала в занедбаному стані. Тому було прийнято рішення про новий меморіал. Для проекту використані кошти громади, ще 23 тис. грн направили аграрії Кернел. Саме за їхні кошти виготовлено тумбу та меморіальні гранітні плити, де викарбувані імена 105 полеглих захисників. 21 жовтня відбулося урочисте відкриття меморіалу. Об'єкт було освячено, одразу ж провели панахиду. Хочу подякувати всім за участь у проекті. Жителям — за те, що з ентузіазмом взялися за виконання робіт, місцевій владі, яка не залишалася осторонь і підтримувала всі роботи, і, звичайно ж, Кернел — за фінансову підтримку цієї доброї справи».

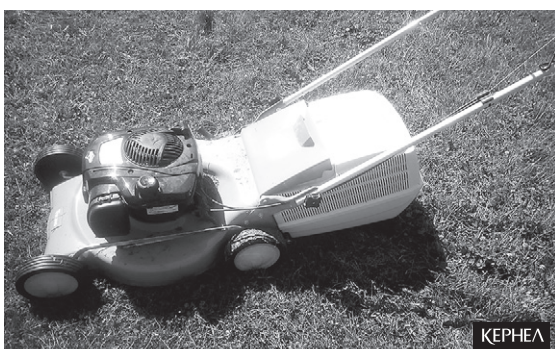
З повагою, Тетяна Булах, депутат Малолиственської сільради (Ріпкинський р-н, Чернігівська обл.)

«На базі нашого селища уже не один рік поспіль діє відділення Роменської ДЮСШ, а саме секція футболу. Наші спортсмени є учасниками та призерами районних змагань. Для їхніх тренувань маємо спеціально обладнану локацію — футбольне поле, де в теплу пору року систематично проходять заняття й турніри. Щоб утримувати стадіон у відповідному стані, раніше доводилося докладати чимало зусиль, адже ми не мали спеціального обладнання для його облаштування. Нещодавно ситуація змінилася — завдяки коштам (майже 15 тис. грн) від підприємства «Дружба-Нова» (Кернел) та БФ «Разом з Кернел» ми придбали сучасну та ефективну газонокосарку. Варто зауважити, що аграрії Кернел з увагою ставляться не лише до потреб спорту на селі. Щороку вагому підтримку одержує освіта, адже на території сільради діє чотири навчальні заклади. Цьогоріч Компанія направляла фінансування для проведення поточних ремонтів у школі, у дитячий садочок придбано лінолеум для підлоги у спальних кімнатах. До того ж традиційними є вітання першокласників з Днем знань та діток з новорічними святами. Немає відмови й у транспорті для екскурсійних потреб та поїздок спортсменів. А торік придбано два водонапірних насоси, що значно покращило ситуацію з подачею води. Як бачите, з Кернел ми маємо доволі дієве співробітництво. Одним словом, ці аграрії молодці!»

З повагою, Сергій Філоненко, голова Глинської сільради (Роменський р-н, Сумська обл.)

Підприємство «Дружба-Нова» (Кернел) та БФ «Разом з Кернел» направили кошти на придбання газонокосарки для благоустрою стадіону с. Глинськ (Роменський р-н, Сумська обл.)

«Нещодавно ми зіткнулися з серйозною проблемою — вийшла з ладу свердловина, яка забезпечувала водою населення вул. Польової в с. Мартинівка. Оперативно усунути поломку згодилася спеціалізована організація-підрядник, яка провела всі ремонтні роботи, зокрема й промивку комунікацій, що забезпечило відновлення постачання добової норми води. Зрозуміло, що оплата таких послуг була непосильною для сільського бюджету, тим більше що це витрати не заплановані. Тоді ми звернулися до орендаря земель — Кернел. У Компанії не відмовили та спільно з БФ «Разом з Кернел» виділили понад 125 тис. грн. Цей перший досвід співпраці нас приємно здивував, сподіваємося на подальше співробітництво та щиро дякуємо аграріям за розуміння та підтримку».

З повагою, Юрій Лук'янов, голова Мартинівської сільради (Тростянецький р-н, Сумська обл.)

Громада с. Мартинівка дякує компанії Кернел та БФ «Разом з Кернел» за фінансування проекту з ремонту водонапірної свердловини

«Питання утримання сільського водогону завжди було пріоритетним для нашого села. Адже мережа будувалася ще у 1980-ті роки, і донині капітальних ремонтів тут не проводилося. Час від часу, у міру виникнення проривів проводилися термінові реконструкції. І саме підприємство «Дружба-Нова» (Кернел) спільно з БФ «Разом з Кернел» завжди допомагали нам у цьому. Нещодавно виникла чергова неполадка, і кернелівці допомогли у заміні 300 м мережі, а також у відновленні резервної свердловини. Додам, що наразі до водопостачання підключено 85 домогосподарств. Вдячні Компанії за те, що вкотре пішли нам назустріч».

З повагою, Людмила Каркуша, голова Богданівської сільради (Варвинський р-н, Чернігівська обл.)

◆ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

КОМФОРТ ДЛЯ
ПЕРШАЧКІВ ВІЛЬШАНОЇ

Відремонтовані кабінети для навчання першокласників школи с. Вільшана (Недригайлівський р-н, Сумська обл.). На проект з капітального ремонту підприємство «Дружба-Нова» (Кернел) та БФ «Разом з Кернел» виділили півмільйона гривень

Цьогоріч родина Вільшанської школи (Недригайлівський р-н, Сумська обл.) поповнилася 30 першокласниками. Саме завдяки об'єднанню зусиль влади та соціально відповідального бізнесу для першачків тут створено справді комфортні та затишні умови — просторі класні кімнати, укомплектовані всім необхідним, та відремонтовані коридори зустріли малечу у День знань.

До проекту з облаштування навчальних приміщень у рамках «Нової української школи» також долучилися й аграрії підприємства «Дружба-Нова» (Кернел) спільно з БФ «Разом з Кернел». Кернел направив на цю справу півмільйона гривень. Крім того, у День знань кожен першокласник отримав з рук Олега Власенка, керівника відділу соціальної політики Кернел у регіоні, набір канцелярського приладдя.

— Ми дуже вдячні всім, хто не стояв осторонь питання створення гідних умов для навчання малечі. Почесне місце серед наших помічників належить Кернел, — коментує Валентина Захарченко, директор Вільшанської ЗОШ. — Кошти Компанії було залучено для капітального ремонту коридорів і кабінету — йдеться про вирівнювання стін, штукатурення, облаштування підвісних стель та встановлення світлодіодних світильників. Також приведено до ладу санітарні кімнати. Тут замінено каналізаційну систему й сантехніку, облицьовано плиткою стіни, підлогу, встановлено перегородки. Одним словом, виконані всі необхідні роботи.

Гарні враження від реалізованого проекту мають і батьки першокласників. Не менше задоволені вони й наборами канцелярії, які отримали їхні діти, адже там було все необхідне для навчання.

— Моя донька цьогоріч стала першокласницею, — розповідає Світлана Федько, мама першокласниці. — Ми дуже довго й ретельно готувалися до цієї урочистої події. І дуже вдячні, що в цих турботах нам допомогли. Кернел потурбувався як про набори канцелярії, у яких було все необхідне для першачків, так і про створення відповідних умов для навчання — капітальний ремонт. Серце тішиться, коли ведеш свою дитину у комфортний заклад. Дуже вдячні аграріям, педагогічному колективу та всім тим, хто причетний до цієї важливої справи.

Погоджуються зі словами Світлани мама ще однієї першокласниці — Нелі Огієнко. Вона вважає, що створені у школі умови є ідеальним стартом для дітей. Бо коли учень починає свій шлях світом знань, дуже важливо мати не лише бажання, а й гідні можливості, затишок у приміщеннях.

— Наші першачки отримали сучасні та яскраві приміщення, — коментує Нелі Михайлівна. — Та й набори від Кернел вразили своєю продуманістю. Від себе особисто та від батьків дякую тим, хто не залишився осторонь, для кого поняття турбота наповнене дієвими результатами та прагненням удосконалювати навколишній світ.

◆ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

Педагогічний та батьківський колективи школи с. Брагинці (Варвинський р-н, Чернігівська обл.) дякують Кернел за кошти на встановлення твердопаливного котла

Підтримка осередків освіти, які працюють на території підопічних сіл, завжди була у пріоритеті для агропідприємств компанії Кернел. Щороку Компанія спільно з БФ «Разом з Кернел» направляє мільйони гривень для того, щоб у сільських школах створювалися гідні умови для навчання. Найбільш затребувані пункти підтримки сільської освіти — фінансування поточних і капітальних ремонтів приміщень, а також оновлення їхньої матеріально-технічної бази.

Нещодавно підприємство «Дружба-Нова» (Кернел) та БФ «Разом з Кернел» порадували сільських учнів і педагогічні колективи Чернігівщини черговою порцією подарунків та добрих справ.

Зокрема, у школі с. Брагинці (Варвинський р-н) замінено твердопаливний котел, у початковій школі с. Леляки (Варвинський р-н) — віконну конструкцію, для першачків навчального закладу с. Черняхівка (Ніжинський р-н.) придбано ноутбук та дидактичні матеріали.

ПОДРОБИЦІ —
У КОМЕНТАРЯХ

Андрій Влахно,
голова Брагинцівської сільради

«У жовтні у нашій школі сталася форс-мажорна ситуація. Із ладу вийшов котел, який забезпечував обігрів приміщення навчального закладу. І якби не вчасна фінансова підтримка підприємства «Дружба-Нова» (Кернел) та БФ «Разом з Кернел», опалювальний сезон був би під загрозою. Компанія виділила 28 тис. грн для заміни устаткування. Додам, що Кернел завжди оперативно реагує на потреби закладів освіти. Так, у літній період надавалися кошти на заміну дверей у садочку та школі, на придбання літератури та сертифікованого посуду в їдальню, на літнє оздоровлення. Ми вдячні аграріям за те, що першочергову увагу звер-

◆ НОТКА ДУХОВНОСТІ

ВІРОЮ МІЦНА ГРОМАДА

Протягом віків церква була опорою для людини. Кажуть, якщо в селі є церква — там є життя і душа. І, мабуть, кожен з цим погодиться, тому що храм — це духовна святиня, це історія, яку потрібно знати й берегти. На жаль, для жителів багатьох українських сіл церква — недосяжна розкіш, бо здебільшого такі споруди у сільській місцевості або відсутні, або потребують значних сум на відновлення. Саме через таку ситуацію агропідприємства компанії Кернел та БФ «Разом з Кернел» систематично направляють кошти на ремонти та реставрацію сільських храмів.

ДЕТАЛЬНІШЕ ПРО НЕЩОДАВНІ ПРОЕКТИ З ПІДТРИМКИ СФЕРИ ДУХОВНОСТІ СІЛ ЧЕРНІГІВЩИНИ — У КОМЕНТАРЯХ

«На території нашої сільради діє три духовних святині. Щороку підприємство «Дружба-Нова» (Кернел) спільно з БФ «Разом з Кернел» надають фінансову підтримку цим храмам. Так, цьогоріч Іллінській церкві с. Боршна виділено 18 тис. грн для завершення проекту зі встановлення огорожі. Також у осінній період допомогу від аграріїв одержав Свято-Михайлівський храм с. Валки. Сюди направлено 36 тис. грн для спорудження престолу. Додам, що ця церква перебуває у процесі будівництва, який триває останні п'ять років. Вдячні Кернел за добро. Всім нам Божого благословення та процвітання».

З повагою, Михайло Дмитрієвський,
голова Валківської сільради
(Прилуцький р-н, Чернігівська обл.)

«Церква Різдва Пресвятої Богородиці зведена у кінці 1990-х. З року в рік ми намагаємося покращувати стан святині. Тож головне завдання на сьогодні — зберегти храм для прийдешніх поколінь. З цією метою ми проводимо ремонтні роботи та реставруємо храм. Чимало проблем вирішуємо власними силами, завдяки пожертвам прихожан та благодійників. Нещодавно отримали допомогу від Кернел. Йдеться про матеріали для поточного ремонту. Дуже вдячні аграріям за цю ініціативу».

З повагою, Марія Андріяник, секретар с. Горбова
(Куликівський р-н, Чернігівська обл.)

Отримання матеріалів від підприємства «Дружба-Нова» (Кернел) для поточного ремонту церкви с. Горбова (Куликівський р-н, Чернігівська обл.)

КОРИСНІ ПОДАРУНКИ ДЛЯ СІЛЬСЬКИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Підприємство «Дружба-Нова» (Кернел) та БФ «Разом з кернел» допомогли у придбанні ноутбука та ігрових модулів для школи с. Черняхівка (Ніжинський р-н, Чернігівська обл.)

тають саме на проблеми освітньої галузі».

Наталія Іващенко, заступник
директора з навчально-виховної
роботи школи с. Черняхівка

Наталія Бачиш, староста с. Леяки

«З підприємством «Дружба-Нова» (Кернел) наша громада має плідний досвід співпраці. Кілька днів тому за фінансової підтримки аграріїв у селі проходив процес заміни насосного обладнання системи водопостачання. Чимало допомагають кернелівці й у благоустрої — обкошуванні узбіч, розчистці доріг від снігу. Нещодавно Компанія допомогла у встановленні металопластикового вікна у навчальному кабінеті початкових класів. Раніше аграрії оплачували фарбу для облагородження ігрового майданчика. Дякуємо за всебічну підтримку!»

«Нещодавно підприємство «Дружба-Нова» (Кернел) та БФ «Разом з Кернел» надали нам вельми доречну допомогу. Йдеться про придбання ноутбука, ігрових модулів та магнітної дошки для укомплектування кабінету першачків. Це устаткування було не просто потрібним, це було вимогою в рамках «Нової української школи». До речі, традиційними ініціативами Компанії є новорічні подарунки для учнів, комплекти першокласників до Дня знань. А ще у літній період аграрії фінансували харчування дітей — відвідувачів пришкольного табору відпочинку».

Громада Валківської сільради (Прилуцький р-н, Чернігівська обл.) дякує Кернел за систематичну підтримку сфери духовності

◆ БІБЛІОТЕЧНИЙ ПРОСТІР

О НОВИЛИ КНИЖКОВИЙ ФОНД

Існує думка, що в наші дні такі вислови, як «Книга — джерело знань» та «Книга — наш друг і порадник», уже втратили колишній сенс. І сталося, мовляв, це тому, що в сучасному світі з'явилися зовсім інші, нові джерела інформації, звідки ми можемо черпати всі знання та поради.

Звичайно, мова йде про комп'ютери та Інтернет. Але з тим, що книги стали менш значущими для людини, погодитися неможливо. У цьому переконані й представники сільських бібліотек, яким сьогодні живеться нелегко. Проте, незважаючи на це, вони не втрачають ні віри у краще майбутнє, ні своїх читачів. Підтримують діяльність бібліотек у селах агропідприємства Кернел та БФ «Разом з Кернел».

Так, нещодавно одразу дві сільські книгозбірні Прилуцьчини (Чернігівська обл.) отримали від підприємства «Дружба-Нова» (Кернел) та БФ «Разом з Кернел» кошти на оновлення книжкового фонду. Йдеться про бібліотеки сіл Валки та Ряшки.

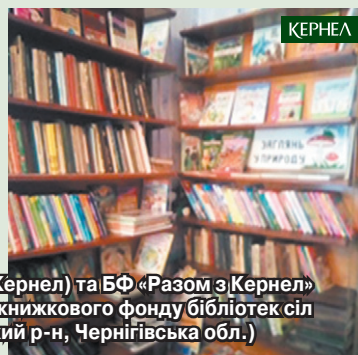
Світлана Мичко, завідувач бібліотеки с. Ряшки розповідає, що сьогоднішній заклад має 425 абонементів, з них — 39 дітей. Це й місцеві жителі, і гості села, які приїжджають до рідні, наприклад, на літо.

— За кошти, отримані від Компанії, ми вирішили придбати більше

літератури для учнів, оскільки, на жаль, шкільна бібліотека у нас наразі не діє і фонд не поповнюється, — пояснює Світлана Миколаївна. — Тому будемо раді бачити наших дітей за читанням та вивченням нових книг. І, звісно, вдячні аграріям за те, що не відмовили у підтримці.

Підприємство «Дружба-Нова» (Кернел) та БФ «Разом з Кернел» направило кошти на оновлення книжкового фонду бібліотек сіл Валки та Ряшки (Прилуцький р-н, Чернігівська обл.)

До масштабних змін у Вашому житті та в українському агробізнесі – лише один крок!
Приєднуйтеся до команди Кернел!

Вакансії регіону

	СТОВ «ДРУЖБА-НОВА» (КЕРНЕЛ)
	Тракторист-машиніст с/г виробництва
	Чернігівська, Полтавська та Сумська обл.
	Посвідчення тракториста-машиніста на імпорту/вітчизняну техніку.
	Водій автотранспортних засобів/водій паливозаправника
	Чернігівська, Полтавська та Сумська обл.
	Посвідчення водія категорій C, D, E. Досвід безаварійного водіння.
	Механік
	Чернігівська, Полтавська та Сумська обл.
	Технічна освіта. Досвід аналогічної роботи від 2 років.
	Агроном
	Чернігівська та Сумська обл.
	Агрономічна освіта. Прагнення навчатися та розвиватися в Компанії.

КЕРНЕЛ

Контактна особа:

Ірина Зуган

Детальна інформація за номером:

(067) 462-45-54

◆ ПРОФЕСІОНАЛИ

ВОНИ БУДУЮТЬ СВОЮ КАР'ЄРУ В КЕРНЕЛ

Сергій Миколайович Крипченко

- **Посада:** провідний фахівець із GIS-систем на підприємстві «Дружба-Нова» (Кернел)
- **Стаж роботи в Компанії:** з 2013 року

«Після отримання диплому за фахом «інженер-технік» розпочав шукати варіанти працевлаштування. Оскільки я родом із смт Варва, то передусім вирішив промоніторити місцевих роботодавців. Будучи проінформованим про діяльність підприємства «Дружба-Нова», звернувся саме туди, і у відділі персоналу мені повідомили, що мають відкриті вакансії. Так розпочався мій професійний шлях на позиції фахівця з GIS-систем. Невдовзі підприємство ввійшло до складу компанії Кернел. Наразі одним з напрямків діяльності нашої служби моделювання та моніторингу рослинництва є розробка картограм полів зі станом посівів та урожайністю культур, на основі яких потім складаються плани з розподілу добрив, засобів захисту рослин на масивах підприємств Агробізнесу Кернел. Тобто ми надаємо послуги з відбору ґрунту та його аналізу, наприклад на вміст калію, фосфору, азоту. Результати таких досліджень лягають в основу виробничих процесів, спрямованих на підвищення урожайності тощо. За роки роботи в Кернел зрозумів, що ця Компанія — гарний старт для побудови кар'єри, особливо для молодих спеціалістів. Велике значення відіграють організовані навчання та тренінги, а також поїздки з метою обміну досвідом. Вважаю, що шлях до успіху починається з першого правильного кроку, зі щоденної кропіткої праці та прагнення розвиватися в обраному напрямку. І я свій перший крок до успіху зробив тоді, коли розпочав працювати в Кернел».

◆ ФОТОФАКТ

У вересні мешканці смт Варва, що в Чернігівській області, відзначали День селища. У рамках свята організовано чимало активностей: урочиста хода — парад працівників організації та підприємств, у якій взяли участь і представники підприємства «Дружба-Нова» (Кернел), концертна програма з нагородженням та привітаннями громади, виставка виробів декоративно-прикладного мистецтва місцевих майстрів, батуту для дітей та смачне чагування для всіх бажаючих. Кернел традиційно направив кошти на організацію заходу. Варвинчани щиро вдячні Компанії за підтримку!

КАДРИ З ВІДЗНАЧЕННЯ ДНЯ СМТ ВАРВА

◆ БЛАГОУСТРІЙ

ПОКРАЩУЄМО СТАН ДОРОЖНЬОГО ПОКРИТТЯ

Фактично жоден номер газети не обходиться без публікацій про те, як за фінансової підтримки агропідприємств компанії Кернел та БФ «Разом з Кернел» на території підопічних населених пунктів проходять ремонтні доріг. Ми вже розповідали про те, як завдяки коштам Компанії стан дорожнього покриття було покращено в селах Велика Кошелівка (Ніжинський р-н, Чернігівська обл.) Дуболугівка, Пашківка (Ніжинський р-н, Чернігівська обл.), Орлівка, Дроздівка (Куликівський р-н, Чернігівська обл.) та Вільшана (Недригайлівський р-н, Сумська обл.). На вищевказані проекти аграрії витратили понад 600 тис. грн.

Наразі кернелівці виділили фінансування на проведення поточних ремонтів доріг у селах Високе (Борзнянський р-н, Чернігівська обл.) та Курінька (Чорнухинський р-н, Полтавська обл.). Бюджет витрат склав 200 тис. грн.

Любов Норикова,
голова Височанської ОТГ

«Нещодавно за кошти від підприємства «Дружба-Нова» (Кернел) ми провели поточний ремонт вулиці Центральної у селі Високе. Компанія оплатила придбання частини потрібної щебеневі суміші та асфальту. Дякуємо Кернел за те, що не залишилися осторонь. Окрема подяка аграріям і за кошти на ремонт даху котельні адмінприміщення села».

Володимир Голуб,
голова Куріньківської сільради

«Щороку ми намагаємося покращувати стан сільських доріг. Цей рік також не став винятком. За кошти сільської скарбниці ми провели поточні ремонтні найбільш проблемних ділянок транспортних артерій села Курінька. Долучилися до процесу й аграрії Кернел, які направили фінансування на упорядкування

4 км під'їзної дороги. Зазначу, що завдяки підтримці Компанії сільських учнів підвозять до школи, а вихованців дитячого садочка — у заклад села Прихідьки. Дякуємо нашому орендарю за добрі справи».

Підприємство «Дружба-Нова» (Кернел) та БФ «Разом з Кернел» направили кошти на проведення поточного ремонту під'їзної дороги до с. Курінька (Чорнухинський р-н, Полтавська обл.)

ДОВІДКА

КЕРНЕЛ — провідний у світі та найбільший в Україні виробник та експортер соняшникової олії, ключовий постачальник сільськогосподарської продукції з регіону Чорноморського басейну на світові ринки. Компанія щороку підтверджує беззаперечне лідерство в усіх напрямках діяльності у регіонах присутності та світових рейтингах. Протягом 10 років акції Кернел торгуються на Варшавській фондовій біржі. У 2011 році ІРО Кернел було визнано найкращим у країнах Центральної та Східної Європи за всю історію цієї біржі. З року в рік

Компанія лідирує в рейтингах найкращих роботодавців. У 2016-му Кернел визнано найбільш прозорою компанією галузі АПК відповідно до Індексу прозорості найбільших компаній в Україні. У 2017 році Кернел успішно дебютував на ринку євробондів, розмістивши на Ірландській фондовій біржі п'ятирічні облігації. На частку Кернел припадає близько 8% світового виробництва соняшникової олії. Торговельні марки Компанії: «Щедрий дар», «Стожар», «Чумак Домашня», «Чумак Золота». Свою продукцію Кернел постачає в більш ніж 60 країн світу, серед основних ринків збуту — Індія, країни Євросоюзу, Єгипет і Туреччина. Переробні потужності Кернел становлять 3,5 млн тонн насіння соняшника на рік. Із 2010 року Кернел активно розвиває аграрний напрям

мок діяльності — сільгоспвиробництво. Щороку Кернел постачає на міжнародні ринки приблизно 4 млн тонн кукурудзи, пшениці, ячменю, сої та ріпаку, закуповуючи сільгосппродукцію у більш ніж п'яти тисяч виробників, а також вирощуючи власну продукцію на 560 тис. га землі. Спільно з виробничою діяльністю проводиться тісна співпраця з громадами сіл і малих міст на території присутності агропідприємств Кернел. Основне завдання — фінансово-матеріальна підтримка громадських ініціатив, соціальної сфери населених пунктів з метою підвищення рівня життя та добробуту населення. У 2013 році всі соціальні ініціативи Компанії об'єднали в програму підтримки територіальних громад «Разом з Кернел». Для реалізації цієї програми агропідприємства

Компанії створили однойменний Всеукраїнський Благодійний фонд «Разом з Кернел». У Чернігівській області агропідприємства Кернел обробляють землі в Ніжинському, Прилуцькому, Борзнянському, Варвинському, Срібнянському, Сосницькому, Талалаївському, Ічнянському, Куликівському, Ріпкинському районах. У Сумській — у Недригайлівському, Роменському, Буринському, Троїцькому, Великописарівському, Краснопільському, Білопільському, Липоводолинському, Сумському, Лебединському районах. У Полтавській — у Чорнухинському, Гадяцькому, Лохвицькому та Пирятинському районах. На вказані підопічні території поширюються й соціальні програми Благодійного фонду.

◆ ГОСПОДАРЮ НА ЗАМІТКУ

ПРАВИЛЬНЕ УТРИМАННЯ КАЧОК У ЗИМОВИЙ ПЕРІОД У ДОМАШНІХ УМОВАХ

Важлива тема, яка хвилює багатьох птахівників, — утримання качок взимку. У цей час птахів зазвичай тримають у сараях або хлівах. Щільність посадки на 1 кв. м становить три-чотири голови у північних регіонах і до п'яти голів на території південних регіонів.

Хоч качки й водоплавні, але надмірну вологість переживають погано, ще гірше на них впливає бруд. Тому важливо, щоб господар підібрав для них правильну підстилку. Можна тримати птахів на сітчастій або рейковій підлозі, але в нашому кліматі їм буде надто холодно, так що найкраще зробити вибір на користь глибокої підстилки.

Чим вигідна глибока підстилка?

Качкам до вподоби, коли господар підсипає їм настил, на якому постійно буде сухо. Волога накопичуватиметься на споді, тоді як верхній шар залишатиметься сухим. З якою підстилкою утримання качок взимку буде максимально комфортним? Як підстилку можна використовувати солому, сіно, тирсу. Деякі птахівники використовують навіть торф, адже він чудово здатний вбирати

вологу й поглинати запахи. Рекомендується використовувати сіно, оскільки качки одночасно зможуть вибирати з нього смачні личинки.

Тирса як підстилка для качок підходить дещо гірше — коли вона перепріває, відбувається виділення газу, тож у пташнику буде надто задусливо. Протягом року для підстилки птахам знадобиться до 16 кг сіна або соломи. Торфу й тирси піде трохи менше — до 14 кг. У процесі заготовки підстилкового матеріалу необхідно врахувати також те, що місце вигулу в зимовий період обов'язково вистилається — інакше птахи морозитимуть лапи.

Чи потрібне освітлення?

Величезне значення для качок має освітлення, особливо якщо передбачається їхнє утримання взимку. Як і будь-яка інша птиця, качка в темряві погано бачить і через це не

може клювати корм. Це відразу ж позначається на продуктивності. Тому господар повинен забезпечити для птахів додаткове освітлення — до 14 годин на добу. Це особливо актуально в період продуктивності.

Купання

Оскільки качки водоплавні, взимку вони не проти купання. Якщо близько пташника є водойма, можна організувати ополонку для пернатих. У цьому випадку краї ополонки слід захистити на глибину до одного метра — в іншому випадку качка може потрапити під лід при пірнанні. На краях ополонки укладається солома — це ще один важливий момент, якщо потрібно утримувати качок взимку. Качок випускають на ставок лише тоді, коли на вулиці немає вітру, температура повітря при цьому не повинна падати нижче мінус двадцяти градусів. Якщо можливість купання в

ополонці відсутня, на вигулах у дворі встановлюють корита — цього достатньо, щоб птахи вимили своє оперення.

Годівля

У зимовий період качок годують прямо на вигулах, якщо птахів тримають у регіонах з теплим кліматом. У північних широтах птахів годують у хліві, потім випускають на кілька годин на прогулянку. Напування організовують таким чином, щоб у качок не було можливості залазити в поїлки та розкльовувати воду. Будь-яка зручна ємність може використовуватися як поїлка та годівниця, головне — щоб усе поголів'я мало доступ до корму — це актуально не лише взимку, а й у будь-яку іншу пору року. Важливо, щоб весь інвентар перебував у чистоті. Будь-які залишки корму викидаються, на наступне годування рештки залишати не слід.

ЗИМОВИЙ РАЦІОН ДЛЯ КРОЛИКІВ

Зимовий період, мабуть, найважчий для будь-якого кролівника і його тварин. Вдало пережити зиму дозволяє повноцінне годування кроликів. Але більшість кролівників-початківців взимку переводять своїх вихованців на сіно, оскільки це найдешевший корм. Хоча, якщо годувати кроликів одним тільки сіном, пережити холоди їм буде вкрай важко, тим більше після такої дієти їм буде вдвічі складніше почати відновлення поголів'я відразу ж з настанням весняного тепла. Годування кроликів у зимовий період має бути повноцінним, у кормах повинні міститися всі необхідні речовини й мікроелементи, без яких неможливе повноцінне функціонування організму тварини.

Хоча годувати кроликів одним сіном неправильно, проте сіно є основою їхнього зимового раціону. Але корм має бути найвищої якості, бажано, щоб сіно було зібрано на луках з різнотрав'я і саме в період, що передує цвітінню трав або в момент їхнього цвітіння. Сіно, заготовлене з трав, які відцвіли, стає грубим, у ньому мало поживних речовин, і кролики їдять його неохоче.

З рослинних грубих кормів кролики в зимовий період добре поїдають і гілковий корм. Його необхідно заготовлювати в період з травня по липень, коли листя на гілках найбільш соковите. Згодовувати можна до 150 грамів на день на одну голову. Кролики охоче поїдають заготовлені віники з осики. Корисно також згодовувати кроликам у зимовий період гілки хвойних порід дерев.

Доброю вітамінною підгодовівкою для вуханів узимку є висушена, дрібно нарізана кропива. Згодовувати її найкраще разом з вареною картоплею. Заготовлювати кропиву можна протягом всього її вегетативного періоду. Сушити можна як цілу, так і січену. Останній варіант вигідніший, оскільки при подрібненні сушеної кропиви значна кількість рослин іде у відходи. Зберігати висушену кропи-

ву найкраще в закритій тарі, у мішках або в ящиках. Перед тим як змішати кропиву з картоплею, її необхідно запарити гарячою водою.

У будь-яку пору року одними з найкращих у раціоні для кроликів є соковиті корми. Саме в них міститься велика кількість речовин і мікроелементів, необхідних для нормальної життєдіяльності тварин. Справжніми ласощами для кроликів, і не тільки в зимовий період, є морква. Її кролики можуть поїдати у великих кількостях без будь-якої шкоди для організму. До вподоби вуханям і картопля. Її можна згодовувати як у сирому, так і у вареному вигляді, використовуючи як основу для поживних мішанок. Крім цих двох культур, до соковитих кормів, які можна використовувати для годування кроликів у холодну пору, можна віднести кормовий, столовий і цукровий буряк, капусту, топінамбур, гарбуз, кабачок. Головною умовою використання соковитих кормів для годівлі кроликів є їхня чистота. Якщо тваринам згодовувати немиті соковиті корми, це може спровокувати розвиток шлунково-кишкових захворювань, які нерідко призводять до летальних наслідків. Важливо також стежити, щоб соковиті корми не були вражені гниллю — такі корми теж не

слід використовувати для годівлі кроликів.

До соковитих кормів можна віднести й силос. Денна норма силосу для одного дорослого кролика — 100-150 грамів.

Основним кормом для кроликів у зимовий період, безперечно, є зерно злакових культур. Зернові корми, мабуть, найпоживніші з усього раціону кроликів, саме тому їх ще називають концентратами. Але й тут є свої лідери за вмістом поживних речовин. Перше місце посідає овес.

Концентровані корми можна згодовувати як окремо, так і в сумішах. Тобто ви можете годувати кроликів і одним видом зерна, скажімо, вівсом, а можете змішувати овес, ячмінь, пшеницю й давати своїм вихованцям цю мішанку. Краще за все, якщо перед згодовуванням зерно буде подрібнене. Так воно краще засвоюється, а ще при годуванні кроликів подрібненим зерном менше відходів.

Не варто забувати й про воду. Вода у кролячих клітках повинна бути постійно, і бажано, щоб вона була теплою. Це служитиме гарантією того, що кроликам будуть не страшні застудні захворювання, які в зимовий період нерідко призводять до загибелі тварин. Якщо ж Ваші кролики живуть у клітках на вулиці, необхідно кілька разів на день наповнювати поїлки теплою водою.

Деякі кролівники замість води взимку кладуть кроликам у поїлки сніг. Так, сніг — це вода у твердому стані. Але він холодний, та й температура як усередині клітки, так і поза нею мінусова. Поєднання цих факторів може спричинити захворювання Ваших вихованців на застуду. А її кролики переносять дуже важко.

КОРОВА ВЗИМКУ. Як підвищити надої

Кількість молока залежить від низки факторів. Це й сезон, і час отелення, і склад кормів, і умови утримання, і навіть режим доїння. Низька температура аж ніяк не сприяє великим надоям. Але є декілька порад, які допоможуть збільшити кількість молока в дійницях.

Корові важливий режим. Тому годувати її необхідно регулярно, чітко дотримуючись графіку, із урахуванням особливостей породи. Наприклад, рекордисткам треба їсти більше, бо вони витрачають удвічі більше ресурсів, ніж звичайні корови. Крім того, здоювати молоко слід також регулярно. Що ретельніше дотримуватиметеся графіку доїння, тим кращими будуть результати.

● **Корові необхідний масаж.** Щоб молоко краще відходило, а у вим'ї не було застоїв, слід робити масаж молочних залоз або вправи для стимуляції секреції.

● **Корова потребує тепла.** Головний ворог надоїв — холод. У холодному приміщенні надої зменшуються на 10-15%. Крім того, корова, яка мерзне, втрачає й вагу, адже багато енергії від їжі вона витрачає на обігрів тіла.

● **Корова хоче їсти.** Під час суворої зими або посушливого літа корові необхідні соковиті й поживні корми. Після отелення можна навіть давати корму трохи більше норми. Це називається авансуванням — годівлею з запасом.

● **Корові треба рухатись.** Для підвищення продуктивності корови важлива активність. Тварини повинні гуляти, по можливості щодня, а не стояти нерухомо у стійлі.

● **Корова любить увагу.** Важливим чинником, що впливає на підвищення надоїв, є ставлення до тварини. Корови прекрасно відчують настрій і характер людини. Не кричіть на худобу, спілкуйтеся ласкаво, гладьте й розмовляйте з нею. Кількість молока залежить від рівня довіри й доброзичливості до корови.

● **Корову варто чистити.** Гігієна для корови — основне правило, якого повинні дотримуватися господарі. Особливо в зимовий період ретельно слідкуйте за сухістю підстилки, чистотою вим'я та ніг. Тому не лінуйтеся й частіше приводьте свою годувальницю до ладу. Чистьте та мийте її.

Це, здавалося б, зовсім прості правила, які знають усі, а проте часто нехтують ними або лінуються. Але щойно Ви почнете їх дотримуватися, як життя зміниться. А корова неодмінно віддячить смачним молоком.

